

Cserey Zoltán

FÉNYEK ÉS ÁRNYAK A SZÉKELY MIKÓ KOLLÉGIUM TÖRTÉNETÉBEN 1885–1889¹

Az 1848–49-es szabadságharcot követő évek háromszéki történéseiben kultúrpolitikai elvárásként fogalmazódott meg egy református gimnázium létrehozásának elnapolhatatlan szükségessége. A református Egyházkerület (püspökség), mint az ilyen alapítású kollégiumok fenntartója nem mutatott különösebb érdeklődést a sepsiszentgyörgyi iskola alapítás iránt, arra hivatkozva, hogy az Erdélyben már működő hat református gimnázium nagy anyagi megterhelést jelent számára. A tervet tehát csak önerőből lehetett megvalósítani. Az ügynek a mozgatója a háromszéki reformátusokat összesítő testület a Rikán belüli Kommunitás volt. Az anyagi feltételek megteremtésére gyűjtést szerveztek, rövidesen 68000 forintra tettek szert, ehhez társult gróf Mikó Imre 60000 forintos alapítványa. A széles társadalmi összefogás eredményeként 1859. szeptember 1-jén megkezdődött az oktatás az algimnázium első osztályában a vártemplomhoz tartozó iskola épületében. Ebből a szerény alapból nőtt ki aztán Sepsiszentgyörgy város, valamint Mikó Imre anyagi és erkölcsi támogatásával Erdély hetedik református kollégiuma, amely 1878-tól Székely Mikó Tanoda, majd 1881-től Református Székely Mikó Kollégium nevet vette fel. Sok fejtöréssel és nem kevés anyagi ráfordítással járt az iskola átköltöztetése a város főterén álló telekre, ahol több szakaszban elindított építkezések ismételen nagyfokú áldozatkészséget igényeltek a város és vármegye társadalma részéről.

Az iskola történetének olyan időszakával kívánunk foglalkozni, mely évek egybeestek az algimnáziumnak főgimnáziummá való fejlesztésének erőfeszítésével. Az iskola szervezettségében, de az ügyintézés tekintetében is kívánni valók merültek fel. Az igazgató személye – Benke István – sem tartozott a könnyen kezelhető, simulékonyan viszonyuló vezetők közé. Nem csak a felettes szervekkel voltak összetűzése, de saját közösségén belül sem tudott békességes légkört kialakítani, mindez pedig végső soron visszahatott az intézmény minden napi életére. Szűkös anyagi keretek között, amikor a gimnáziumban mindössze két rendes tanár volt alkalmazásban, közülük is az egyik

az igazgatói teendőket látta el, a másikra pedig a gazdasági kérdések intézése hárult, ilyen körülmények között pedig lehetetlen feladatnak bizonyult a vezetői tisztségekre minden szempontból megfelelő személyeket alkalmazni. Válságos időkben, mint amilyenek az 1885–1889-es éveket jellemzik, amikor a járványos szembetegség terjedésének leküzdésével találta szembe magát az iskola elöljárósága mindez hatványozottan érvényesült. A bizonytalanságot pedig csak fokozta az az elképzelés, hogy a főgimnáziummá fejlesztés rovására a nagyenyedi tanítóképző intézetet Sepsiszentgyörgyre telepítenék. Az indulatok elszabadultak, a foganatosított intézkedéseket pedig az érintettek saját érdekeik szerint bírálták, fenyegetőztek és végső soron büntetéseket is alkalmaztak az iskola vezetőségének ellenében.

Azért is gondoltuk ezeknek az éveknek a történéseit kiemelten kezelni, minthogy ezáltal a Székely Mikó Kollégiumnak a városi, vármegyei, vagy egyházi hatóságokkal szembeni kiszolgáltatottsága tisztán és világosan nyomon követhető. Ha a mulasztás gyanúja az iskola elöljáróságára terelődött, a következők elkerülhetetlenek bizonyultak, a megtorlás pedig végső soron az igazgató személyét érintette.

Az események főszereplője az iskola igazgató-tanára Benke István volt. 1881-ben választották meg a klasszika-filológia rendes tanárának, egyúttal az iskola elöljáróságának jegyzőit is ellátta, 1884–1886 között pedig az intézmény igazgatói tiszteit töltötte be. A kollégium könyvtárosaként is számon tartották szakértelmét, tudniillik a tanári állás mellett hosszú ideig látta el ezt a megbízatását is. Harminc évi tanári szolgálat után, melyből huszonháromat a Székely Mikó Kollégiumban töltött, 1904 őszén alig 54 évesen vonult nyugdíjba. Ezután Rákosszentmihályon lelkeszi megbízatást nyert, tekintettel teológiai alapképzettségére. 1915-ben hunyt el.²

Az iskola alapvető gondjai közül a jól képzett tanárok hiánya hatott különösen nyomasztóan. A segéd tanárok gyenge javadalmazása, következtében igen gyakoriak a személyi változások, ami végső soron a tanítás hatékonyságának elégtelenségét tükröz-

¹ A tanulmány a Székely Mikó Kollégium 155. évfordulója alkalmából tartott iskolatörténeti konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.

² DEMETER Lajos 2009, 142–143. vö. DEMETER Lajos 2013, 64.

te. A püspökség Igazgató Tanácsának figyelmét sem kerültk el az efféle rossz irányú jelzések, amelyek az iskola megítélését negatív értelemben befolyásolták. A már addig is gyakran hangoztatott főgimnázium-má válás gondolata 1885-ben újult erővel bontakozott ki Sepsiszentgyörgy, de egész Háromszék vármegye társadalma részéről is.³

A színvonalas oktatás igényének szükségességét tükrözik egyébként azok a magán személyek, testületek, városok, vagy falvak részéről felajánlott alapítványi pénzek is, melyek a tanítás minősége javításának érdekét szolgálták. A kollégium vezetősége előjárósági gyűlésén 1885. június 9-én foglalkozott behatóan a továbblépés kérdésével, mely alkalommal nem először nyilvánították ki elhatározásukat arra vonatkozóan, hogy az iskola fokozatosan nyolc osztályú főgimnáziummá alakuljon. Mindezen kívánság elérése tekintetében felkérlik a püspökség Igazgató Tanácsát, hogy az évi konventen tegye meg a szükséges lépéseket az intézmény anyagi alapjának kiegészítésére, ha ez másképpen nem menne, akkor államsegély kiutalásával érje el a kitűzött célt. Az előjáróság július hónapban Révay Lajos gondnokot és Benke István igazgatót bízta meg, hogy ügyük minél sikeresebb képviselőjének érdekében utazzanak Budapestre, ahol igyekezzenek minél nagyobb visszhangot és népszerűséget kelteni a legilletékesebb körökben.⁴

A kollégium sorsának alakulása szempontjából jótékony hatást gyakorolt a fenntartó hatóság a kolozsvári erdélyi református püspökség vezetésében bekövetkezett változás. 1884-ben meghalt Nagy Péter püspök, utódjául 1885-ben közgyűlésen Szász Domokost választották meg, aki kezdetben rokonszenvvel viszonyult a kollégium továbbfejlesztésének kiteljesítésében. Később ez a magatartás határozottan és egyértelműen nem állítható. Háromszék vármegye vezetőinek, különös tekintettel pedig Császár Bálint polgármester erőfeszítéseinek nyomán országosan ismert és elismert közéleti személyiségeknek mint Tisza Kálmán miniszterelnöknek vagy Beksics Gusztáv Sepsiszentgyörgy országgyűlési képviselőjének, a jeles publicistának jóindulatú támogatását is sikerült elnyerni.⁵

A kollégium működésének normális rendjét zavarta az igazgató Benke István és a segéd tanárok közötti igen gyakori nézetkülönbségek jelentkezése, melyeknek helyi szinten való megoldatlansága a felettes hatóságoknak is tudomására jutott. A belső feszültségek, na meg az éppen ekkor fellépő járványos szembetegséggel szembeni nem kellően erélyes

fellépés a kollégiumra irányították a helyi, de felettes szervek figyelmét is, ami aztán az igazgató ellen fegyelmi eljárást eredményezett. Ekkor lett volna a legnagyobb szükség a megfontolt, jó diplomáciai érzékkel rendelkező vezetőnek a megtalálása, aki a hivatalosságokkal jó kapcsolatot képes kiépíteni és ápolni. Sajnos a nagyon korlátozott válogatási kínálat ezt nem tette lehetővé. Az iskola előjárósága pedig roppant nehéz helyzetbe került Benke István igazgató felfüggesztése következtében. 1886-tól közel három éven át az gimnázium szakmai, de anyagi ügyeinek is az irányítása Bodor Domokos rendes tanárra nehezedett, akinek a túlterheltsége az elviselhetlenség határait súrolta.⁶

1886 májusában Klamarik János miniszteri tanácsos látogatása új reményeket ébresztett az iskola fejlődési folyamatának tovább vitelét illetően. 1887 nyarán a minisztérium értesíti az iskolát, hogy az 1887–1888 évre 3500 forint ideiglenes segélyben részesítik a súlyos anyagi gondokkal küszködő intézményt. A kollégium előjárósága ugyanakkor felhatalmazta Révay Lajos gondnokot és Bodor Domokos megbízott igazgatót a főgimnázium kialakításának szükségességéről szerkesztett emlékirat elkészítésével. A bizonytalanságot és a kiábrándultságot csak fokozta az országosan fellépő anyagi források hiányáról érkező riasztó tudósítások.⁷ Az amúgy is zavaros és nyugtalanító helyzetet csak fokozta Trefort Ágoston közoktatás- és vallásügyi miniszter halálának híre, aki már előzőleg intézkedett 1888 tavaszán a rendes államsegély folyósításának beindításáról.

Az előjáróság Szász Domokos püspök közbenjárását kérte Csáky Albin frissen kinevezett vallás- és közoktatásügyi miniszternél, aki megerősítette az ígért segély kiutalásának fenntartását. Csáky azt is vállalta, hogy gondoskodni fog a végleges szerződés megkötését illetően, melynek értelmében 1889/1890. tanévtől a gimnázium ötödik osztálya beindítható legyen, ami azt jelentette, hogy a főgimnázium kialakítása előtt tornyosuló akadályok elhárultak. Ennek értelmében tehát az állami segély biztosítását immár miniszteri megnyilatkozás szavatolta. Ugyanakkor a minisztérium az oktatás színvonalának emelése érdekében az előjáróságot felszólítja rendes tanárok pályázati úton való mielőbbi alkalmazására.⁸ Legalább két tanszék megszervezését vélték mindenképpen szükségesnek. Ennek fényében a klasszika-filológia tanszékre Várkonyi Endrét, a történelem és latin nyelv rendes tanárának pedig Domján Istvánt választják meg.⁹

³ DOMJÁN István 1895, 135.

⁴ Ua.

⁵ DOMJÁN István 1895, 138–139, 144.

⁶ DOMJÁN István 1895, 134.

⁷ DOMJÁN István 1895, 138–140.

⁸ DOMJÁN István 1895, 144.

⁹ DOMJÁN István 1895, 145.

Császár Bálint lelkes ügyszeretete nagyban elősegítette az új körülményeknek már nem megfelelő épület együttes kiegészítésére vonatkozó elképzeléseket. Az építkezési költségek előteremtése azonban nem kis fejtörést okozott a hatóságok részére. Erre a célra is lehetett volna államsegélyt igényelni, de ebben az esetben az a nem kívánatos helyzet állhatott volna elő, hogy a támogatás értéke meghaladja a felekezetiét, ez viszont az egyházi autonómia fenntartását veszélyeztethette, ami pedig végső soron a Mikó alapítvány előírásaival lett volna ellentétben. Ebben a feszült helyzetben kellett kompromisszumos megoldást találni. A bonyolult kérdésben közvetítő szerepet vállalt Szász Domokos, aki 1889. december 30-án felhívással fordul Sepsiszentgyörgy képviselő-testületéhez a legjobb megoldás megtalálása érdekében. A felhívásnak az volt a lényege, hogy a város vállalja magára az épület átalakításával kapcsolatos költségeket. A képviselő-testület 1890. január 9-én tartott ülésén magáévá tette a főpapi felkérést és az iskola megújításának eddig senki által nem remélt megoldására szavazott. Ez pedig arra vonatkozott, hogy a kollégium telkén levő összes régi épületek lebontása után az internátus déli végéhez a főgimnáziumi elvárásoknak megfelelő új szárnyépületet emelnek. Az erejét meghaladó áldozatkészségével a város a magasabb rangú iskola alapítás legfontosabb továbbfejlesztőjévé lépett elő.¹⁰ Csáky Albin miniszter a felekezeti főhatóság útján a felterjesztett államszerződést 1890. május 21-én írta alá. A szerződés a főgimnázium fenntartására évi 24000 korona államsegélyt biztosított mindaddig amíg az iskola ezt igényelte. Az új szerződés lehetővé tette a következő években az ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik osztályok fokozatos beindításával a főgimnáziummá alakulás befejeződését.¹¹ Az iskola életében új minőséget jelentett az 1893-ban megtartott első érettségi vizsga, amelynek sikeres letevétele esetén lehetőség nyílt a végzősök részére a felső oktatásba való bekapcsolódás elérése.¹²

A Székely Mikó Kollégium nehézségekkel telített történetéből fontos éveknek ismerjük az 1885–1889 időszakot, mert az akkori események alapozták meg a magasabb fokozatú iskola fejlődés kibontakozásának lehetőségeit. Ugyanakkor az intézmény felszereltsége, ellátottsága, épületeinek alkalmassága nem állott az elvárások szintjén, mint ahogy ugyanez elmondható a személyi állomány elégtelenségéről, de felkészültségi hiányosságairól is. Mindazon által, a válságok idején, mint amilyen a szembetegséggel kapcsolatosan is adódott, vagy a kollégium szerkezetének megváltoztatásáról tett kísérlet alkalmával,

az előljárási tagjai, a szolidaritás és az összetartás jegyében egységbe tömörültek a közös fellépés érdekében. Az iskola vezetése több esetben is ellentétbe került a helyi és központi hatóságokkal, mindez pedig az érintett felek közötti feszültségek kiéleződéséhez vezetett. A továbbiakban ezekről a rossz irányú megnyilvánulásokról szeretnénk szólni. Az akkor kialakult barátságtalan légkör egyrészt az iskola, másrészt a püspökség, a város vagy a vármegye önkormányzata között nem a békességes építkezést szolgálta, hanem sokkal inkább egyéni ambíciókra vezethető vissza.

Sepsiszentgyörgy város vezetése tisztában volt azzal, hogy az iskola életének és működésének alakulásába csak akkor lehet beleszólása, ha az intézmény vezető testületében saját küldöttel rendelkezik. Ennek érdekében a tanoda fenntartására az önkormányzat 24.000 forint alapítványt tett, azzal a kikötéssel, hogy a várost egy általa kinevezett gondnok személyesen meg az előljárási üléseken. 1880-ban az egyházkerületi közgyűlés is egyetértett a város ez irányú kívánságával. Daczó Jánost bízták meg mint gondnokot Sepsiszentgyörgy képviselőtestületével, időközben azonban ő Budapesten vállalt közhivatalt, ezért lemondott tisztségéről. 1882-ben a város az egyházkerületi Igazgató Tanácstól egy új gondnoki állás kijelölését várta az eltávozó személy helyébe.¹³ A szervezeti szabályzat értelmében az iskola legfontosabb döntéshozó testülete az előljárási volt: két főgondnok, négy gondnok, igazgató tanár, legalább három szavazati joggal bíró rendes tanár részvételével. Működési nehézségek elsősorban abból adódtak, hogy a gondnokok többségének lakhelye nem Sepsiszentgyörgyön volt. Így például 1881-ben Székely Gergely főgondnok Kilyénben lakott, Dónáth József főgondnok Kézdivásárhelyen, Lázár Mihály gondnok Dálnokon, Daczó János Budapesten, Réz Farkas Kisborosnyón és mindössze Révay Lajosnak volt az állandó tartózkodási helye Sepsiszentgyörgyön.

Az iskolát fenntartó püspökséggel a kapcsolat nem mindig nevezhető barátságosnak. Az alárendeltségi viszonyból származó kellemetlenségeket csak tetőzte a tantestület részéről való meggondolatlan lépés, amely az iskola megítélésének is ártott. 1882. augusztus 15.-én Nagy Péter püspök által jegyzett leirat megütközéssel és értetlenséggel fogadta az iskola beadványát: „Egy minden indoklás nélkül benyújtott és a szervezeti törvénytől sok tekintetben eltérő tan és óraterv megerősítését kéri, figyelmeztetni kívánja igazgató tanácsunk az előljárási jogot, hogy neki nem áll jogában a szervezeti törvényt megváltoztatni, vagy annak bármely pontja lényeges módosítására engedélyt adni. Márpedig a megerősítés végett benyújtott

¹⁰ PÉTER Mózes 1909, 49–50.

¹¹ Uo. 57.

¹² CSUTAK Vilmos 1993, 21.

¹³ DOMJÁN István 1895, 134.

terv vázlat az ezideig még mindig fenntartott törvényes tantervünk sarokelemeinek megbontását innoválja, ennyi változtatást tenni az eddigi gyakorlattal is ellenkeznék, ezért még idejében felhívja igazgató tanácsunk az előjáróságot, hogy figyelmeztesse az illető tanári kart az ilyen nemű felterjesztések felesleges voltára.”¹⁴ A tanári kar önkényesen és indokolatlanul eltért a törvényes tantervtől, részint a tanítási idő beosztásával kapcsolatosan, részint az oktatásra váró tananyag kialakítására nézve. Az ügy talán nagyobb hullámverés nélkül a napirendről lekerülhetett volna, ha ismeretlen okokból nem lett volna hírlapi polémia tárgyává. Így aztán csaknem fegyelmi eljárás következett belőle.¹⁵

Az iskola számára azonban az igazán kényelmetlen és kínos helyzet az 1885/1886. tanévben kezdődött. Az 1884-ben igazgatónak választott Benke István bátor, szókimondó vélemény nyilvánítása, a helyi viszonyok bírálata a városi és vármegyei vezetők ellenszenvével találkozott. 1885. június 18-án Császár Bálint polgármester az iskolának címzett levelében főispáni megbízásból magyarázatot kért Antalffy Elek szépírás és torna tanító súlyos testi fenyegetést alkalmazó magatartásával szemben. Válasz levelében Benke István Sepsiszentgyörgyön az oktatás terén tapasztaltakkal kapcsolatosan marasztalja el az itteni közállapotokat. Szerinte más helyen a tanárok véleményét kikérik a közösséget érintő minden fontosabb kérdést illetően. Itt viszont következetesen kirekesztik őket a vonatkozó fórumokból. Ez a pedig elsősorban a szülők szemléletében okozhatott hátrányos megítélést: „[...] az a szülő ugyanis a társadalmilag párjának feltüntetett tanárt elkezdte gyermeke előtt becsmérelni, ócsárolni, iskolai és magán élete felett ítéletet mondani, aztán rá-rá törni különböző módokon terrorizálni. Mindezek és mások következtében a gyermek vérszemet kap az illető tanár órája alatt először kihívó magaviseletű, aztán pláne szemtelenkedő kezd lenni. A fennebbi ügyben prókátor lenni nem akartam, hanem mint mindig véleményemet őszintén és határozottan megmondani.”¹⁶ A szókimondást és egyenes beszédet akkoriban sem jutalmazták.

Az iskola történetének egyik legnagyobb megpróbáltatását a fertőző kötőhártya-gyulladásos járvánnyal kapcsolatos bonyodalmak okozták. A hatóságok azzal támadták az iskola előjáróságát, majd igazgatóját, hogy a járvány kitörésekor nem vették elég komolysággal figyelembe az előírásokat és így a járvány megfékezésében sem sikerült kellő hatékonysággal fellépni. A közvéleményt is élénken foglalkoztatta a tömeges megbetegedések, valamint a járvány ter-

jedésének leküzdésében felmerült nehézségek elleni hatékony fellépés. Az ügy komolyságára való tekintettel a vármegye legfontosabb döntéshozó testülete a közigazgatási bizottság is foglalkozott a kérdéssel. 1886. június 8.-i gyűlésén megállapítják, hogy a Mikó kollégiumban felmerült szemcsés kötőhártya-gyulladással kapcsolatosan a felelős szervek megtették a kellő intézkedéseket, a betegek pedig megfelelő gyógykezelésben részesültek. Ugyanakkor az alispánt a közgyűlés utasította, hogy a kollégiumban elterjedt kötőhártya-gyulladás körülményeivel kapcsolatosan szigorú vizsgálatot rendeljen el és a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Az alispáni vizsgálat alapján tizenöt tanulókat találtak betegnek. A kór tovább terjedését megelőzendő, a kollégium idő előtti bezárását rendelte el az előjáró. Mindazokat a vidéki tanulókat akiknek lakhelyén hiányzott az orvosi szolgálat, illetve a szülők anyagi helyzete nem tette lehetővé a szakszerű ápolás biztosítását, őket továbbra is az iskola bentlakásában helyezték el. Az egészséges gyermekeket olyan utasítások mellett bocsátották el, hogy az illető orvosok időnként vizsgálják meg őket és tartsák kellő felügyelet alatt. A közigazgatási bizottság utasította Kézdivásárhely városi tanácsát, hogy a Római Katolikus Algimnáziumban is a tanulók egészségügyi állapotát ellenőrizzék, különös tekintettel a kötőhártya-gyulladás esetleges felbukkanásának lehetőségére figyeljenek.¹⁷

Báró Apor Gábor alispán szigorú bírálatral illetve a kollégium előjáróságát, szerinte gondatlansággal és hanyagsággal vádolható az iskola vezetősége, mert a betegség tárgyában kiadott miniszteri rendelet ellenére a tanulókat egyszer sem vonták orvosi vizsgálat alá, noha az iskolában fizetett orvosi szolgálat működött. Az alispáni intézkedés utasította a városi tanácsot, hogy a következő tanév kezdetén minden tanuló alapos vizsgálaton essen át és az esetleges szembeteg gyerekeket ne vegyék fel a gimnáziumba. Az orvosi ellenőrzést pedig kéthetenkénti gyakorisággal kellett ismételni. Arról is határoztak, hogy alispáni átiratban értesítik az egyházi főhatóságot az észlelt mulasztásokról. Továbbá dr. Antal Mihály vármegyei főorvos rendelkezése szerint a járási orvosok feladatul kapták, hogy elsősorban a kollégium diákjait kövessék figyelemmel és gyakori vizsgálatuk által idejében szűrjék ki az újabb megbetegedések felbukkanásának eshetőségét.

A vármegyei és városi hatóságok a kollégium előjáróságát a járvány elfojtásával kapcsolatos intézkedések meghozatalának elmulasztásában találták

¹⁴ SÁL, fond 171, 6/1882.

¹⁵ DOMJÁN István 1895. 135.

¹⁶ SÁL, fond 171, Dos. 9/1885.

¹⁷ Közlemény a közigazgatási bizottság 1886. július. 6-i gyűléséről. *Székelly Nemzet*, 1886. július 8. 4. évf., 105 sz.

vétkesnek. Az ügy súlyosságára való tekintettel pedig báró Apor Gábor levélben értesítette a kolozsvári püspökséget az iskolában uralkodó állapotok feltárásával. Az iskola bűnösségét abban összegezte, hogy az előjáróság a tanulók időszakos orvosi vizsgálatát elmulasztotta megtenni és amikor a járvány terjedését észlelték akkor sem tettek jelentést a felettes hatósághoz. A polgármesteri vizsgálat is hasonlóan vélekedett, hogy a kollégiumot noha idejében értesítették a belügyminiszteri körrendelet tartalmáról az figyelmen kívül hagyta és a városi tanács előírásait sem méltatta teljesíthetőnek. Szerintük a hanyagság mértéke abból a körülményből is lemérhető, hogy amennyiben az első megbetegedéseket jelentették volna az önkormányzatnak a járvány terjedését meg lehetett volna fékezni. A levél végén az alispán a fegyelem betartásának megkövetelését kéri a püspök részéről: „Kérem a méltóságos püspök úrtól miszerint az anyiszor említett Székely Mikó Tanoda előjáróságát oda utasítani, hogy a hozzá intézett hatósági intézkedéseknek jövőben pontosan feleljen meg, hasonló vétkes mulasztásra okot többé ne szolgáltasson.”¹⁸

A kollégium a kellemetlenségek enyhítésére védekező állásból próbálta magyarázni a rosszra sikeredett bizonyítványát. A püspökségnek küldött átirat részletesen kifejti állásfoglalását a betegséggel kapcsolatosan, a járvánnyal szemben foganatosított intézkedések időben való meghozataláról. Az iskola vezetősége fájlalta a törvényileg biztosított önkormányzati kiváltságuknak a megsértését, azáltal hogy világi hatóságok avatkoztak be az intézmény belső működésének ellenőrzésébe és annak bírálatába. Arra is pontos felvilágosítást adtak, hogy az Igazgató Tanács jóváhagyásával a vármegyei főorvos dr. Antal Mihály irányításával, dr. Szász Károly Sepsi járási és egyúttal mint kollégiumi orvos évi 41 forint díj ellenében végezte tisztességesen a ráháruló feladatokat. Minden alkalommal ha valamelyik tanuló betegre panaszkodott vagy annak valamilyen előjele mutatkozott, azokat haladék nélkül orvosi ellátásban részesítették, a beteg gyógyításának és életrendjének a követését minden esetben az igazgatóság kiemelt feladatának tekintette. Ide kívánkozik az iskolában a tisztasági vizsgálat rendszerének a meghonosodása is, amelyet az igazgató és a „Kontra Senior” minden vasárnap végeztek.

Dr. Antal Mihály által értesült az iskola a szemcsés kötőhártya-gyulladás terjedéséről. A főorvos az iskola minden tanulóját vizsgálatnak vetette alá s ekkor a már addig is orvosilag kezelt szem betegek közül többek esetében a szemcsés kötőhártya-gyulladás jeleit észlelte, de arról az előjáróságnak jelentést nem tett, óvintézkedések megtételét nem kezdeményezte,

s ilyenek szükségességét sem említette. A közigazgatási bizottság ülésén ezen esetnek orvosi jelentésben való felvételét is csak utólagosan mások unszolására tette, mivel Wissiák városi, illetve Szász Károly járási és kollégiumi orvos a tizenöt szembeteg tanuló közül csak háromnál ismerte fel a kötőhártya-gyulladás jeleit. Az akkor már közeledő iskolai vizsgák előkészületei, valamint a tankerületi főigazgató melletti elfoglaltság közben a kollégium igazgatósága az előjáróságot nem tájékoztatta a betegség terjedésének mértékéről.

A túlzott alispáni fellépés részleteiről csak akkor értesült az iskola főgondnoka amikor a kollégium igazgató tanárát Benke Istvánt megyei hajdú kísérte a főtiszviselői kihallgatásra. Az előjáróság ugyanakkor készségét fejezte ki a leghatásosabb óvintézkedések megtétele érdekében. Az alispán, a főorvos és az igazgató a fejlemények ismertetése okán értekezlet összehívásában állapodott meg. A megyei főorvos a tanári kar előtt részletezte a betegséggel kapcsolatos tudnivalókat. A ragályos kór 1885-ben egy olyan tanuló által terjedt el a gimnáziumban, aki megelőzően a város elemi iskolájában tanult, ahol köztudomásúlag a kötőhártya-gyulladás már évek óta befészkelte magát. A kezdeti együttműködés után az előjáróság arra számított, hogy a felettes szervekkel közösen próbálnak érvényt szerezni a járvány leküzdésében tett erőfeszítések tekintetében. Ezzel szemben az iskola vezetése a sajtóból értesült a közigazgatási bizottságnak az alispán általi előterjesztés részleteiről, azokról a méltatlan vádakról amivel az előjáróságot illette. A vármegyei vezető ahelyett, hogy közösen egyeztetett volna a tennivalókról, az iskola önkormányzatiságán ejtett súlyos csorbát azáltal, hogy a városi tanácson keresztül utasította a kollégium vezetését a tanítás azonnali beszüntetéséről. Az iskola előjárósága elhatárolódott attól az alispáni állítástól is, hogy a betegség terjedése annak tulajdonítható, hogy a tanulók időnkénti orvosi vizsgálat alá rendelését és az előforduló esetekről a közigazgatási bizottságot elmulasztotta tájékoztatni. A püspökségnek alapos részletességgel küldött felterjesztés a következő alispán ellenes panasszal zárul, amelyből kitűnik, hogy a protestáns szellemiségű iskolát a katolikus elkötelezettségű vármegyei vezető vallási ellenszenvből sem kedvelte: „Az intézkedő hatósági intézkedéseknek pontosan megfelelni utasítsa az alispán urat protestáns autonómiánk tanulmányozására és annak figyelembe tartására illetékes felsőbb hatósága által utasítani eszközölje.”¹⁹ – aláírja Székely Gergely főgondnok és Bodor Domokos jegyző.

A levélváltások a püspökség és Székely Mikó Kollégium között tovább folytatódtak de a korábbiakhoz

¹⁸ SÁL, fond 171, Dos. 11/1887.

¹⁹ SÁL, fond 171, Dos.11/1887.

képezt a felelősség egyre inkább az igazgató, Benke István személyére terelődött. 1886 szeptemberében Székely Gergely főgondnok levélben kér felvilágosítást a püspökségtől az iskola orvosi felügyeletére vonatkozóan, a járványos szembetegséggel szembeni fellépés részleteiről, az esetleges mulasztások személyi felelőseiről, az alispáni rendelkezésről, mely szerint a kollégiumot idő előtt be kellett zárni és hogy ezt az intézkedést az igazgató milyen okból nem közölte a gondnokokkal. 1886 szeptember 26-án Szász Domokos püspök aláírásával jegyzett leiratnak hangneme az előzőkhöz képest szigorodott, az igazgató felelősségre vonása pedig egyértelművé vált.

Az átirat a kollégium igazgatójának tapintatlan és indokolatlan magatartását hangsúlyozza. Felhívja a figyelmét a betegség megelőzésének fontosságára és az orvosi utasítások haladéktalan foganatosítására, egyúttal olyan iskolai orvos választását sugallja, aki a kollégium közegészségügyi érdekeinek minden irányban eleget tud tenni. Továbbá kiemeli, hogy az iskola vezetősége ismerje el a politikai hatóság illetékességét, amennyiben országos rendeletek erre feljogosítják, illetve ne bocsátkozzanak meddő vitatkozásokba az illetékesség iránt. Az egyházi vezetés értetlenséggel fogadta Benke István magatartását, aki az alispáni rendelkezést nem csak hogy nem teljesítette, de azt el sem fogadta. Viselkedésével a belügyminiszteri utasításba ütköző cselekedetet követett el, a kollégiumot nagy mértékben kompromittálta, a tanulókat pedig a járvány tovább terjedése veszélyének tette ki. A felsorolt vétségek következményeként a püspöki hatóság Benke Istvánt igazgatói hivatalából felfüggesztette, s az egyházi törvények értelmében megindította a keresetet ellene. Az igazgatói teendők végzésével pedig Bodor Domokos rendes tanárt bízták meg.

A Mikó Kollégium elöljárósága 1886. szeptember 25-i ülésén tárgyalta a felettes hatóság fegyelmi intézkedéseinek rájuk vonatkozó következményeit. Az igazgatói teendők ideiglenes ellátását Bodor Domokos gazdasági felügyelő tanárra bízták, illetve felkérték dr. Dadaí Vilmos sepsiszentgyörgyi kórházi orvost az iskola közegészségügyi állapotának rendbe tételére. Az elöljáróság arra kérte Benke Istvánt, hogy megnyugvással fogadja az ellene indult keresetet, mert ezáltal alkalom adódik számára a súlyos vádakkal szembeni öngazolásra.

Az egyházkerületi főköztörvényszék 1886. november végén indított eljárást Benke István fegyelmi ügyében. A vizsgálat lebonyolítására Bihari Sándor és dr. Kolozsvári Sándor főtörvényszéki tagokat bízták meg, akik november 26-án utaztak Sepsiszentgyörgyre, ahol az esetleges felvilágosítások szüksé-

gessége érdekében Székely Gergely, Bodor Tivadar, Révay Lajos gondnokok, valamint a jegyző közreműködését kérték.²⁰ 1887. május 2-án ült össze Kolozsváron a Református Főköztörvényszék, mint az ügyben elsőfokú bíróság. Benke István fegyelmi ügyében vétkesnek találta őt és igazgatói tisztségéből felfüggesztette. Másodfokú büntetésre, feddésre és száz forint perköltség megfizetésére ítélte, enyhítő körülményekre való tekintettel tanári állása érintetlen maradt és igazgatói megbízatásába visszahelyezhetőnek ítélték azon fenntartással, hogy felfüggesztése alatt igazgatói javadalmazására igényt nem tarthat.

Figyelemre méltó az enyhítő körülményeknek a hangsúlyozása, melyet az ítélet meghozatalával párhuzamosan az indoklásban részletesen kifejtenek. E szerint Benke István, mint igazgató minden lehető eszközt felhasznált a járványos betegség elfojtása és a növendékek egészségének védelme érdekében. A vád emelésekor ez a tétel az igazgató felelősségét messzemenően eltúlozva, olyan megjelenítést kapott, mint aki a felettes szervek utasításait semmibe véve élt vissza hatalmával.

Az egyházi hatóság 1887. augusztus 7-i leiratában utasította az iskola vezetőséget, hogy az igazgatói és az inspektor professzori tisztségre a választást mielőbb ejtse meg. Az 1887. augusztus 13-i elöljárósági gyűlésen történtek azonban még inkább a püspökség haragját vonta maga után, minthogy az igazgatói posztra az egyházi hatóság akaratával ellentétben újólág Benke Istvánt, a gazdasági felügyelői állásra pedig Bodor Domokost választották meg. Az iskola vezetősége a püspökségen székelő Állandó Igazgatói Tanács nyomásgyakorlását elfogadhatatlannak, és hatalommal való visszaélésnek tekintette: „Úgy a gazdasági felügyelőnek mint az igazgató tanárnak a választása a kollégiumi elöljáróság kizárólagos jogát képezi a törvények értelmében. Az Igazgató Tanács méltóztassék a választást tudomásul venni, mert ha jövő év iskolai kezdetére elöljáróságunk értesítést nem nyerne kénytelen lesz a megválasztottakat megválasztásukról a maga részéről hivatalosan értesíteni.” – aláírja Székely Gergely főgondnok Bodor Domokos jegyző.

Az állóháború a püspökség és az iskola között tovább folytatódott. 1887. augusztus 22-én Szász Domokos által jegyzett levélben nem ismerték el és nem erősítették meg a választás eredményét, majd felhívták az elöljáróság figyelmét az új választás megtartására. Az 1887. szeptember 2-i elöljárósági ülés szolgál magyarázattal arra vonatkozóan, hogy milyen megfontolásból választották újból igazgatónak Benke Istvánt. Az erdélyi református kollégiumok működésére vonatkozó rendszabályok és törvények alapján történt mindez, tudniillik a főköztörvényszéki ítélet

²⁰ SÁL, fond 171, Dos. 10/1886.

igazgatói besorolásában visszahelyezhetőnek minősítette őt. Ezenkívül is kényszer helyzetbe került az előjáróság, mivel a kollégium mindössze két rendes tanárral rendelkezett. Egy személyt felruházni mind az igazgatói, mind a gazdasági felügyelői teendőkkel túlterhelést jelentett volna az illető számára. Az előjáróság mindezeket figyelembe véve újraválasztásban nem bocsátkozhatott, hanem a kényszerhelyzet következtében bízta meg Benke Istvánt az igazgatói teendők ellátásával. Ennek az intézkedésnek a tudomásul vételét kéri az iskola vezetősége, mert amennyiben az Állandó Igazgató Tanács ezt elutasította volna az ügy az egyházkerületi közgyűlés elé kerülhetett.²¹

A püspökség Állandó Igazgatói Tanácsa bajosan élte meg a vidéki, alakulóban lévő, helyét kereső oktatási intézmény viselkedését, mely lassan-lassan nyílt engedetlenségbe csapott át. A lélektani hadviselés részeként fogható fel az 1887. szeptember 18-i leirat kemény hangú fenyegetése, amellyel jobb belátásra próbálja bírni a renitenskedő iskola vezetését: „Megütközéssel olvasta hatóságunk az előjáróság jelentését, mely szerint az előjáróság egy része nyílt és határozott rendeletünk ellenére az igazgatói tisztet Benke István tanárra bízta, ki noha tudta, hogy hatóságunk a megválasztását helybe nem hagyta, azt mégis elfogadta s tényleg gyakorolja is.”²² Leginkább az elnöklő főgondnok személyét kifogásolják, akit nagyfokú tiszteletlenséggel vádolnak, szerintük törvénysértést követett el. Az előjáróságnak ugyan jogában állott a közgyűléshez fellebbezni, viszont mindaddig amíg az nem ült össze, addig az Állandó Igazgatói Tanács határozatai voltak kötelező érvényűek. Ennek fényében semmisítették meg az előjáróság Benke István igazgatóságra vonatkozó határozatát, s erősítették meg Bodor Domokos korábbi megbízását.

Az iskolával kapcsolatosan kialakult feszültségteljes állapot ahelyett, hogy nyugvópontra jutott volna egyre bonyolódott. A vég nélküli levélváltások, vádaskodások és magyarázkodások újabb peres eljáráshoz vezettek. 1888. október 4-én az erdélyi református egyházkerületi közfőtörvényszék mondott immár másodszor ítéletet Benke István felett, akit vétkesnek talált, az igazgatói hivataltól végérvényesen megfosztotta, száztíz forintos perköltség megfizetésére kötelezte, de tanári állását megtarthatta. Az indoklásban hangsúlyozták, hogy igazgatói minőségében tanúsított magatartásáért már egyszer vétkesnek találták és akkor feddésre is ítélték, és noha az Igazgató Tanács újbóli igazgatói kinevezését nem erősítette meg, Benke István a megbízatást nem csak elfogadta, hanem gyakorolta is. Saját védelmére azt

hozta fel, hogy mindezt az előjárósággal szembeni engedelmissége jeléül tette és semmiképpen sem az Állandó Igazgatói Tanács iránti ellenszegülése megnyilatkozásául. 1888. november 4-én a Tanács az egyház kerületi közfőtörvényszék ítélete értelmében hatályon kívül helyezte Benke István tanári állásából való felfüggesztéséről szóló korábbi határozatát, ugyanakkor elrendelte az igazgató választás megejtését, mely posztot a már helyettesként szereplő Bodor Domokos nyerte el.²³ Benke István elvesztett igazgatói tisztségének visszaszerzése érdekében még tett egy utolsó kísérletet, melynek végére az Állandó Igazgatói Tanács 1889. április 30-án kelt határozott elutasító válasza tett pontot és végérvényesen lezártnak nyilvánította ezt az ügyet.²⁴

A járványos szembetegség és abból adódó bonyodalmak mellett a közösségi közérzetet rossz irányba befolyásoló történésnek tekinthető az a püspökség részéről megfogalmazott javaslat, mely szerint a nagyenyedi tanítóképzőt Sepsiszentgyörgyre kívánták volna átköltöztetni. 1887. május 6-án Szász Domokos püspök aláírását tartalmazza az a leirat, amelyben az egyházi hatóság a kollégium előjáróságát próbálja meggyőzni a tanítóképző áthelyezésének jótékony hatásáról, nem csak az iskola fejlődésének elősegítésében, de a város és vármegye szellemi életének élénkítésében is. Az indoklásban az szerepel, hogy a tanítóképző Nagyenyeden a főgimnázium árnyékában képtelen az elvárt színvonalat képviselni. Az iskolának Nagyenyeden való működtetése földrajzi elhelyezkedésénél fogva is előnytelen, mert a közelében lévő állami fenntartású hasonló oktatási intézmények elvonják innen a jobb tanulókat. A püspök további okfejtése már kimondottan bántó szándékú a sepsiszentgyörgyi kollégium életét illetően, mint-hogy előnytelen jövőképpel kapcsolatos víziókkal hozakodott elő: „Most már határozottan tudjuk, hogy a sepsiszentgyörgyi kollégium négy osztályú marad államsegéllyel is, vajon nem lehetne a nagyenyedi tanítóképezde nyomasztó helyzetén azáltal segíteni, hogy átköltöztessük Sepsiszentgyörgyre, a négy osztályú gimnáziumból szerves kapcsolatban, kedvező territorriális helyzetben fellendülése biztosítva lenne. Kétségtelennek tartjuk, hogy a képezdének Sepsiszentgyörgyön működése ismét megnépesítené az egykoron népes, de most tanulóiban folyton fogyatkozó gimnáziumot. A tanító jelöltek sora is kétségtelenül gyarapodnék számban és tehetségben.”²⁵ Az egyházkerület Állandó Igazgatói Tanácsa várta az előjáróság állásfoglalását ebben a számára megdöbentő hatású javaslattal szemben.

²¹ SÁL, fond 171, Dos. 11/1887.

²² SÁL, fond 171, Dos. 11/1887.

²³ SÁL, fond 171, Dos. 12/1888.

²⁴ SÁL, fond 171, Dos. 13/1889.

²⁵ SÁL, fond 171, Dos. 11/1887.

A kollégium elöljáróságának alapos, kimerítő, tényekre hivatkozó emlékirata 1887. július 6-án keltezett. A bevezetőben szokásos tiszteletet megadó hangnem után következett a határozott, nyílt elutasítás, a komoly érveket és anyagi vonatkozásokat sem tartalmazó iskolapolitikai elképzeléssel szemben: „A legjobb akarat mellett sem járulhatunk az Állandó Igazgató Tanács azon tervezetéhez, hogy a képezde Nagyenyedről Sepsiszentgyörgyre költöztessék át és a kollégiumunkkal szerves összeköttetésbe hozassék. Az alapítók egyértelmű megfogalmazása szerint a humán műveltségre hivatott székely ifjak számára egy erős, virágzó teljes gimnázium alapítassék.”²⁶ Ezt a célt a vezetőség szerint a kollégium sosem fogja feladni. A továbbiakban arra reflektálnak, hogy milyen lesújtóan hatott és mekkora megütközést keltett Sepsiszentgyörgy és vidékén az a kijelentés, hogy a püspökség úgy értesült, hogy a kollégium állami segéllyel sem lehet főgimnáziummá. Az elöljáróság ezzel az állítással ellentétben nem csak állami, de irányadó egyházi körökből is biztatást kapott, hogy már a rákövetkező tanévtől megkezdődhet a főgimnáziummá alakítás folyamata. Azt is kifejtették, hogy az alapítók akaratának megsértése nélkül lehetetlen lenne a nagyenyedi tanítóképző átköltöztetése, még abban az esetben is ha a feltételek Sepsiszentgyörgyön kedvezőek lennének erre.

Az iskola vezetősége azzal is tisztában volt, hogy a kántor-tanítói olyan gyengén javadalmazott foglalkozás, hogy csak azok a szegény sorsú ifjak számára elfogadható, akiknek semmi reménységük nem volt, hogy magasabb tudományos pályán haladhassanak. Az emlékirat arra is rámutat, hogy a nehézségek dacára a kollégium iránti érdeklődés jónak volt mondható, az osztály átlag 30–40 tanulóból tevődött össze.

Mindezen tények következtében az elöljáróság nem járult hozzá a tanítóképző átköltöztetéséhez, illetve a kollégium vagyonából annak anyagi támogatásához. A város és vármegye közönsége pedig a főgimnázium eszméjének fenntartása okán utasította el a tervezetet. A kollégium továbbá elvárta, hogy a so-

ron következő egyetemes konventi gyűlésen határozott intézkedés történjen annak érdekében, hogy az államsegély szerződésileg az al- és a későbbi főgimnáziumra egyaránt vonatkozzon. Az emlékiratot Bodor Domokos elöljárósági jegyző láttamozta.²⁷ Ezzel a szókimondó, az udvariaskodást csak a megszólítás alkalmával használó tiltakozó átirat lezárta a további viták gerjesztésének lehetőségét.

Összegzés

Anyagi alapok, de a szakszemélyzet elégtelensége miatt is az iskola támadható és sérülékeny volt. Amikor ösztűz alá került védhetetlen helyzetbe sodródott, a kiút keresése pedig megoldhatatlan feladat elé állította az elöljáróságot. Mentségükre hozható fel, hogy nem ijedtek meg az árnyékuktól, hanem bátor határozott szellemben szálltak szembe a helyi és központi szervekkel, igazuknak pedig csak azért nem tudtak érvényt szerezni, mert az igazság megállapítása mindig az erősek előjogának számított. Az egyházi főhatóságnak nagy távolságra való elhelyezkedése eleve megghiúsította a tényfeltáró őszinte párbeszéd lehetőségét. A vitás ügyek elbírálásánál a fenntartó nem az iskola jelentségeit vette figyelembe, hanem inkább a vármegyei és a városi szervek sokszor elfogult, tárgyilagosságot nélkülöző tájékoztatásait. A fertőző szembetegséggel kapcsolatos felelősség tisztázására, valamint a a bűnösség és mértékének megállapítására, folytatott véget nem érő levélváltások, a püspökség és az iskola között feszülő nézetkülönbségeket is felszínre hozták. Ugyanakkor arra is rávilágítanak, hogy a fenntartó egyház kevésbé törekedett az iskola működéséhez szükséges optimális körülmények megteremtésével, sokkal inkább a bürokratikus intézkedések betartását, illetve tekintélyük kierőszkolására voltak igazán érzékenyek. A nagyenyedi tanítóképző Sepsiszentgyörgyre való áthelyezésének irreális ötlete pedig azt bizonyította, hogy az intézmény valós képviselőjét az érintett felek teljesen másképpen gondolták, értelmezték.

²⁶ SÁL, fond 171, Dos. 10/1886.

²⁷ SÁL, fond 171, Dos. 11/1886.

Levéltári források

Román Nemzeti Levéltár Kovászna Megyei Irodája, Sepsiszentgyörgy/ Biroul Județean Covasna al Arhivelor Naționale Române, Sfântu Gheorghe (Sepsiszentgyörgyi állami levéltár, SÁL)
– Fond 171, inv. 208: *Székely Mikó Kollégium (1856–1948)*

Nyomtatott források

Székely Nemzet (Sepsiszentgyörgy), 4. évf., 1886.

Irodalom

CSUTAK Vilmos

1993 *Közösség és művelődés: válogatott írások*, (Egyed Ákos gondozásában és bev. tanulmányával), Bukarest, Kriterion.

DEMETER Lajos

2009 Akire emlékezni kötelesség, in: *Emlékkönyv a Székely Mikó Kollégium alapításának 150 éves jubileumára* (szerk. Árvay Katalin és Dobra Judit), Sepsiszentgyörgy, Charta. 113–173.

2013 *Sepsiszentgyörgy személyiségei: életrajzok, életutak*, I. köt. (A–J), Sepsiszentgyörgy, Sepsiszentgyörgy Kiadó.

DOMJÁN István

1895 *A sepsi-szentgyörgyi államilag segélyezett ev. ref. Székely Mikó-kollégium alapításának története*, Sepsiszentgyörgy, Jókai Nyomda.

PÉTER Mózes

1909 *A sepsiszentgyörgyi református Székely Mikó-kollégium félvszázados működésének emléke*. Sepsiszentgyörgy, Jókai Nyomda.

Lumini și umbre în istoria colegiului „Székely Mikó” din Sfântu Gheorghe, 1885–1889

(Rezumat)

Lucrea prezintă o perioadă scurtă, dar foarte densă în evenimente din istoria colegiului „Székely Mikó”. În acei ani cu foarte multă trudă și suferință s-a reușit obținerea unei calificări superioare pentru Colegiu prin activitatea concentrată a forurilor locale, dar și superioare. În 1893 a fost ținut pentru prima dată bacalaureatul în istoria școlii. Totodată prin eforturile depuse a comunității locale, a locuitorilor orașului Sfântu Gheorghe, dar și a Comitatului Trei Scaune s-au strâns fondurile necesare pentru construirea noului edificiu necesară funcționării Colegiului de rang național. Majoritatea acestor fonduri erau asigurate de către statul maghiar.

Dealungul istoriei instituției au avut loc câteva evenimente care au perturbat activitatea de instruire și educațională. Dintre acestea o pondere aparte a avut epidemia de boli oftalmologice, care au generat diferite păreri în privința eficacității intervenției școlii pentru diminuarea efectelor epidemiei. Prin urmare conducerea școlii în frunte cu directorul BENKE István a fost atacat de forurile locale și centrale. În urma evenimentelor concentrate împotriva colegiului, directorul BENKE István a fost destituit din funcție. Conducerea școlii a încercat să respingă atacurile aduse adresei lor, dar până la urmă decizia Judecătorei Episcopiei Reformate din Cluj (patronul școlii) a însemnat înfrângerea autorității locale.

Lights and Shadows in the History of the “Székely Mikó” College from Sepsiszentgyörgy, 1885–1889

(Abstract)

The study presents a short period, but full of events, from the history of the “Székely Mikó” College. In those years a superior qualification was achieved for the College by hard work and lots of suffering, through the collective activity of local and superior authorities. The first graduation in the history of the school was held in 1893. In the meantime, through the efforts of the local community, the inhabitants of Sepsiszentgyörgy, but also of Háromszék county, the necessary funds were raised for the construction of a new building, meant to assure the functioning of the College as a national institution. Most of these funds were allocated by the Hungarian state.

Through history there were some events taking place, which perturbed instruction and education. A major impact was conferred to the epidemic of ophthalmological diseases, generating a difference in opinions regarding the efficacy of school intervention in this matter. As a consequence, the board of the school, led by principal István Benkő, was contested by local and central authorities. Due to these actions against the school, principal István Benkő was dismissed. The board of the school tried to reject the offences brought against them, nevertheless the decision of the Council of the Reformed Episcopate from Cluj (the patron of the school) meant the defeat of the local authority.